

SARKVIDÉKI SZAKRALITÁS
AZ 1960-AS ÉVEKBEN ÉPÜLT
ARKTISZ-KATEDRÁLIS EGYMÁSHOZ
ILLESZTETT VASBETON HÁROMSZÖGEI
A JEGES-ÓCEÁN ÚSZÓ JÉGHEGYEIT ÉS
A SZENTHÁROMSÁGOT IS SZIMBOLIZÁLJÁK

A SARKI FÉNY NYOMÁBAN MIHEZ KEZDJÜNK A MAGAS ÉSZAKON?

SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: KARANCSI ZOLTÁN

Észak-Norvégia nem a legfelkapottabb téli turistacélpont. Ám, ha Földünk egyik különleges természeti jelenségét, az aurora borealist szeretnénk látni, akkor leginkább ebben az évszakban és főként sarkvidéki környezetben van esélyünk megpillantani

dek, a fellek uralják a látványt. Rajtuk a jégkorszak maradványaiként feltűnő platógleccserek nyújtóznak. Ha pedig elhagyjuk a délebbi, élesebbre faragott hegyvilágot – ahol a sziklás, jégcsiszolta hegycsúcsokat tindereknek (fogak-

nak) nevezik –, szelídebb magaslatok vidékére érkezünk. Itt, a lappföldi részen az egykori jégta-
karó széles hegyhátakká, kopár tunturikká (tarhegyekké) csiszolta a hegyvidéket.

Az Északi-sarkkörtől 400 km-re északra fekvő Tromsøből indulunk a hóborította vadonba. De már maga a település is különleges, és nemcsak azért, mert az Arktisz kapujaként sok historikus északi-sarki expedíció

is innen indul, hanem 2400 km²-es területével Norvégia legnagyobb kiterjedésű városa is (Budapest területe: 525 km²), de például a Föld legészakibb egyetemi városa és püspöki székhelye címet is őrzi. [Nem mellékesen az 1 főre jutó kocsmák száma is itt a legmagasabb az országban (de 1877 óta működő sörözője is van, amely – mily érdekes! – a világ legészakibb ilyen műhelye).]

REJTŐZKÖDŐ FÉNYJÁTÉK

A sarki fényt lessük, a legjobb helyen, a hosszú sötétséget kihasználva. De az ég nem tisztul... És ha nincs szerencsénk, akkor egyáltalán nem biztos, hogy valóban

Az 1 főre jutó kocsmák száma is Tromsø-ben a legmagasabb az országban, de 1877 óta működő sörözője is van.

megpillanthatjuk a fényjátékot. Ezért – legalábbis reménytelenül felhős időben – célszerű egy „sarkifény-vadászatra” szakosodott társaság segítségét igénybe venni – hiszen terepismeret és folyamatosan frissülő meteorológiai adatok birtokában hatékonyan elvezethetnek a derült égfelületű helyszínekre. Csapatunk három felhős nap után kezdett meghasonlani, így a következő éjszaka már nem kockáztattunk. Helyi vezetőt

fogadva, végül 60 kilométert megtéve valóban lélegzetelállító volt megpillantani a fényes csillagokkal teleszört, sötét égboltot.

A horizonton először megjelent a FÉNY, majd egyre erősödő reflektorként világította be az eget, végül függönyszerű, lassú mozgással keresztülvándorolt a fejünk felett, hogy aztán elhalványodva eltűnjön. Az egész jelenés nem tartott tovább 10 percnél, aztán rövid szünet után jött a következő, ami hatalmas, zöld kupolaként borult ránk, majd ki-

sebb-nagyobb fényfoltokra feldarabolódva hatalmas égi sárkányként földöntúli táncba kezdett.

De mit lehet itt még csinálni a rövid – pár óras – nappalok idején?

HÓTALP, HÓTÚRA

A rövid, téli nappalok kiválóan alkalmasak a különleges norvég táj zord arcának megismerésére. Am ilyenkor a közlekedési eszköz sem lehet átlagos. Bérelt autóink szögese gumikkal felszerelve vágnak

neki a sokszor tükörjég-bevonatú utaknak, stabilan kapaszkodva még a lejtőkön is.

A hóba burkolózó norvég táj legalább olyan vonzó, mint a nyári tajga és tundra, csak ilyenkor a sítúrázók és a hótalppal felszerelt kirándulók vágnak neki a hegyoldaloknak. Utóbbihoz nem kell sítudás, a laza terpeszes gyaloglás könnyen megszokható – főleg abban a mámorító helyzetben, hogy az egyébként combig érő hótakaróban csupán 2-3 centire süllyedünk.

ÉGI TÜNEMÉNY

A sarki fény (*aurora polaris*) az Északi-sarkot körülvevő sávban látható leggyakrabban (ezért nevezik északi fénynek – *aurora borealis* – is, bár van déli-sarki megfelelője: az *aurora australis*). A jelenséget már az ókori görögök is ismerték; Arisztotelész úgy gondolta, hogy ilyenkor a levegő folyékony tűzzé változik. Az *aurora borealis* elnevezés Galileitől származik, aki a hajnal római istennőjéről, Auroráról nevezte el e különleges látványt.

A Föld mágneses terével kapcsolatban álló jelenség a sarki területek tisztább, fényszennyezés nélküli téli éjszakáin látható, amikor a légnyomás hosszú heteken keresztül nem változik. Megjelenéséhez szükség van a Naptól származó töltött részecskékre, amelyek napszélként jutnak el a Föld legkülső burkához, a magnetoszférához. A Föld mágneses mezeje eltéríti a részecskéket, amelyek a mágneses pólusok körül jutnak be a légkörbe, gerjesztve a levegőben lévő atomokat, ezáltal létrehozva a fényjelenséget. A legerősebb sarki fény a Földön a mágneses viharokat okozó napkitörések (flerek) idején figyelhető meg.

A SARKI FÉNY

A TÉLI ÉJSZAKAI ÉGBOLT LEGNAGYOBB ATTRAKCIÓJA. AM AMILYEN VARÁZSLATOS A LÁTVÁNY, OLYAN NEHÉZ MEGŐRÖKÍTENI. CSAK ÁLLVÁNYRA HELYEZETT GÉPPEL VAN RÁ ESÉLY, MÉGPEGDIG ÚGY, HA MINDEN AUTOMATIKÁT KIKTATUNK. E KÉPEK A KÖVETKEZŐ BEÁLLÍTÁSSAL SZÜLETTEK: ISO 3200, 8-10 MÁSODPERCES EXPOZÍCIÓ, 16 MM-ES OPTIKA, TELJESEN NYITOTT (2,8) BLENDEVEL

A CIKK MEGJELENÉSÉNEK
TÁMOGATÓJA AZ STA TRAVEL

STATRAVEL.HU

HÓFELSZÍN-GYALOGLÁS

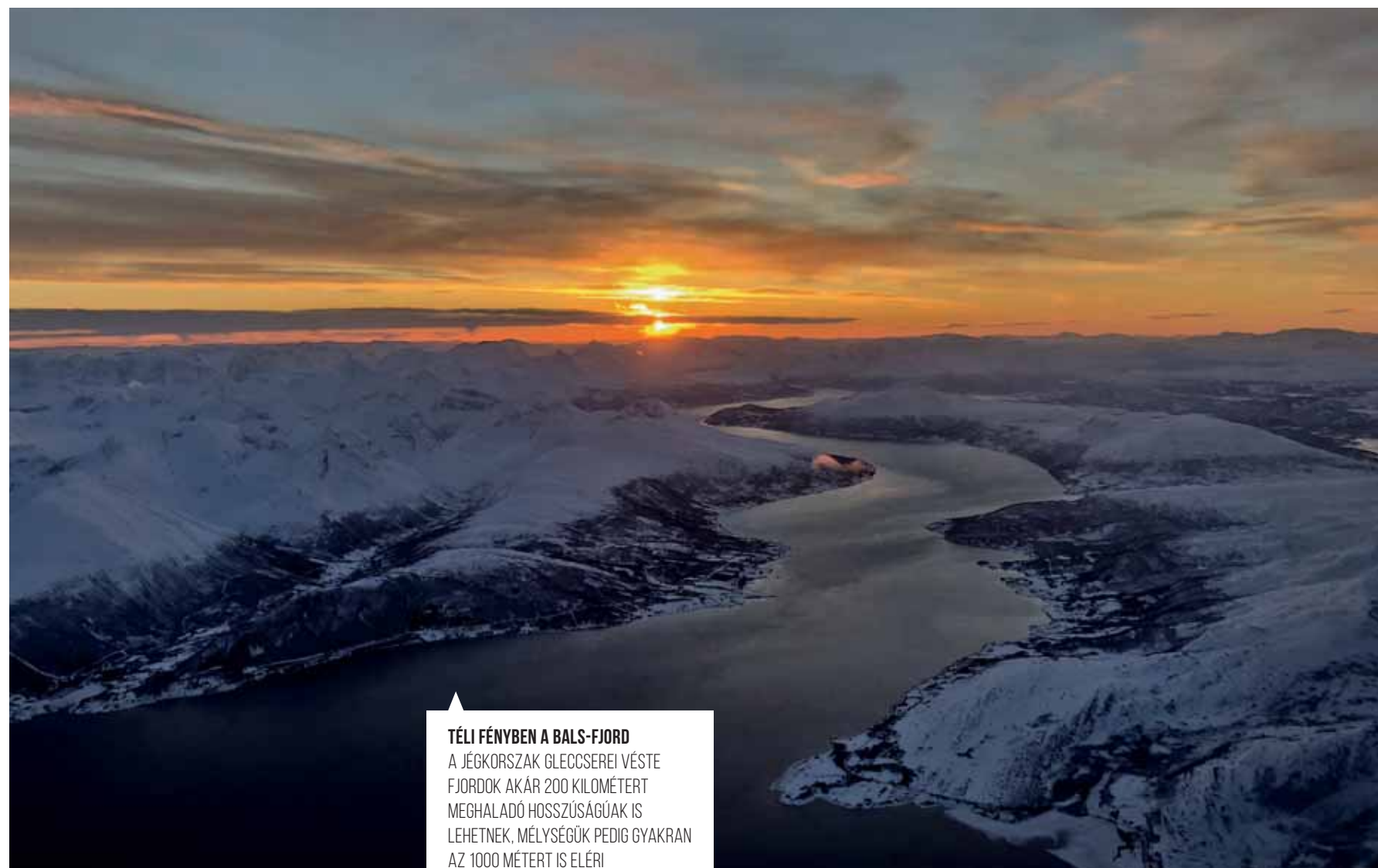
AZ INUITOK FELTALÁLTA HÓTALP MODERNEBB VÁLTOZATA KÉNYELMESEBBÉ TESZI A HAVAS TÁJAK FELFEDEZÉSÉT

▶ INDULÁSRA VÁRVA...

ÉJSZAKAI TÚRÁRA BEFOGOTT, INDULÁSRA VÁRÓ, BOLDOG HUSKYK – SZÁMUKRA A LEGJOBB DOLOG, HA DOLGOZHATNAK

▶ SZOMORÚ TARTALÉK

... ÉS AKIKET MOST NEM VÁLASZTOTTAK KI, AZOK CSALÓDOTTAN A HÁZUKBAN GUBBASZTANAK

TÉLI FÉNYBEN A BALS-FJORD

A JÉGKORSZAK GLECCSEREI VÉSTE FJORDOK AKÁR 200 KILOMÉTERT MEGHALADÓ HOSSZUSÁGÚAK IS LEHETNEK, MÉLYSÉGÜK PEDIG GYAKRAN AZ 1000 MÉTERT IS ELÉRI

KUTYAFOGAT

A Skandináviában is népszerű alaszakai huskyk tökéletesen alkalmazkodtak a zord telekhez. Kétrétegű bundájuk aljszőrzete sűrű, vékony szálú, így jól szigetel, míg a durvább fedőszőr a külső, vastagabb, víztaszító réteget alkotja. Egy fogat általában 8 kutyából áll, közöttük vegyesen találhatók szukák és kanok, mert a kanok ugyan erősebbek, de a szukák fegyverezhetőbbek. Igazi munkakutyák, s bár alapvetően turisztikai kutya-

A huskyk igazi munkakutyák, s bár alapvetően turisztikai kutyaszános programokban vesznek részt, egyre több a kimondottan szánhúzó-versenyekre felkészített csapat.

szános programokban vesznek részt, egyre több a kimondottan szánhúzó-versenyekre felkészített csapat. Ezért próbálnak versenyagarakkal való keresztezéssel egyre gyorsabb és erősebb kutyákat kitenyészteni, még azon az áron is, hogy ezek az ebek már kevésbé

fogják tűrni a hideget. A huskykra – és a hozzájuk hasonló malamutokra – minden helyi büszke: a norvég tenyészetekből származó kutyák a versenyzésben is megállják a helyüket, mindig a legjobbak között szerepelnek a leghíresebb versenyeken.

KARANCSI ZOLTÁN
GEOGRÁFUS,
AZ SZTE JGYPK FÖLDRAJZI
ÉS ÖKOTURISZTIKAI
TANSZÉKÉNEK DOCENSE